

Correspondentieadres: Postbus 75201, 1070 AE Amsterdam, Netherlands

21 maart 2024

Stichting Pensioenfonds Forbo
T.a.v. het bestuur
Postbus 13
1560 AA KROMMENIE

Ref: SWy/650078/A240193

Betreft: Herstelplan per 1 januari 2024

Geacht leden van het bestuur,

Na ingang van het nieuwe Financiële Toetsingskader (FTK) per 1 januari 2015 verkeerde de Stichting Pensioenfonds Forbo (hierna: het fonds) in een tekortsituatie, en heeft daarom een nieuw herstelplan ingediend bij de Nederlandsche Bank (DNB). In deze brief berichten wij u over het herstelplan per 1 januari 2024.

Deze brief is uitsluitend geschreven voor uw gebruik en op basis van hetgeen met u is overeengekomen. Het is niet geschreven voor gebruik door enige andere partij en zal in die zin niet aan hun vragen, belangen of doelstellingen beantwoorden.

Achtergrond

De beleidsdekkingsgraad van het fonds is per 31 december 2023 vastgesteld op 115,2%. Hiermee is de beleidsdekkingsgraad lager dan de vereiste dekkingsgraad van 117,8%. Dit betekent dat het fonds nog steeds in een tekortsituatie verkeert. Echter, de beleidsdekkingsgraad is hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,1%. Dit betekent dat de opgebouwde pensioenen voorlopig niet onvoorwaardelijk gekort moeten worden op grond van de maatregel minimaal vereist eigen vermogen.

In deze notitie geven wij inzicht in de ontwikkelingen van de financiële positie van het fonds op basis van de herstelplansystematiek uit het FTK en de gehanteerde uitgangspunten die gebruikt zijn bij het opstellen van het herstelplan. In het herstelplan wordt de actuele dekkingsgraad ultimo 2023 van 111,5% als uitgangspunt genomen.

Drs. R. Schilder AAG

Prof. E.M. Meijerslaan 5
1183 AV Amstelveen
The Netherlands

T +31 88 543 3000
D +31 (0)88 543 3173
M +31 (0)6 2111 6251

E Rob.Schilder@wtwco.com
W wtwco.com

In het herstelplan wordt een prognose gemaakt van de ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad. Vervolgens wordt de actuele dekkingsgraad gebruikt om de beleidsdekkingsgraad vast te stellen. Op basis van de beleidsdekkingsgraad wordt ten slotte getoetst of het fonds gedurende de looptijd van het herstelplan uit het herstel weet te komen, of dat aanvullende beleidsmaatregelen noodzakelijk zijn.

De startdekkingsgraad, startbeleidsdekkingsgraad en het vereist eigen vermogen in dit herstelplan zijn gebaseerd op de conceptcijfers van het jaarwerk 2023.

Uitgangspunten herstelplan

De uitwerking van het herstelplan is gebaseerd op een aantal veronderstellingen. Enkele belangrijke uitgangspunten kunnen als volgt worden samengevat:

Premiebeleid

- Voor de toekomstige toename van de verplichting wordt pensioenopbouw op basis van de pensioenregeling die geldt op 1 januari 2024, in combinatie met het door het pensioenfonds vastgestelde premiebeleid en het onderhandelingsresultaat van sociale partners. Dit wil zeggen dat wordt uitgegaan van een feitelijke premie van 22,75% van de salarissom, met een additionele premie van 0,25% van de salarissom. Dit uitgangspunt wordt voor de gehele duur van het herstelplan gehanteerd. Bovendien wordt een premiedekkingsgraadeis gesteld van minimaal 90%. Wanneer de premiedekkingsgraad onvoldoende is, wordt de pensioenopbouw gekort.
- Voor 2024 is uitgegaan van een verhoging in het opbouwpercentage van 1,535% naar 1,875%, conform de ingediende K400 kwartaalstaten. De premiedekkingsgraad vanaf 2025 en later is bepaald op basis van de door DNB voorgeschreven renteontwikkeling in het herstelplan. Uit pragmatische overwegingen is hierbij telkens van de geprognosticeerde rentetermijn-structuur (RTS) aan het einde van het voorafgaande boekjaar uitgegaan. De impact op het herstelplan ten opzichte van het werkelijke fondsbeleid, waarbij de 12-maandsgemiddelde RTS per 31 oktober van het voorafgaande boekjaar wordt gebruikt, is beperkt.
- De rendementscurve zoals gebruikt bij het vaststellen van de kostendekkende premie is in beginsel vastgesteld voor een periode van 5 jaar. Deze is dit jaar, voor de premie 2024, aangepast. Voor de premie 2029 zal dit opnieuw moeten worden aangepast. Ten behoeve van het herstelplan hebben wij de curve aangehouden gedurende de gehele looptijd van het herstelplan. Dit is consistent met de opzet zoals gehanteerd in het herstelplan van vorig jaar. Merk bovendien op dat de impact van het meenemen van een tussentijdse wijziging van de gebruikte rendementscurve beperkt zou zijn.

Overige uitgangspunten prognose van de verplichtingen

- Voor de verdiscontering van de verplichtingen wordt uitgegaan van de door DNB voorgeschreven RTS per 31 december 2023. Merk op dat conform de voorschriften van DNB er geen rekening gehouden wordt met de ontwikkeling van de UFR gedurende de looptijd van het herstelplan.
- Voor de kasstromen behorend bij de verplichtingen zijn wij uitgegaan van de kasstroom zoals ontvangen van AZL ten behoeve van het jaarwerk 2023. De kasstromen zijn vervolgens geschaald naar de totale voorziening inclusief extracomptabele posten conform de voorlopige opgave ten behoeve van het jaarwerk 2023.

Overige uitgangspunten prognose van het vermogen

- Voor de ontwikkeling van het vermogen wordt uitgegaan van een verwacht rendement dat is gebaseerd op bovengenoemde rentetermijnstructuur, een verwacht rendement op zakelijke waarden op basis van de maximale parameters voorgeschreven door de “Commissie Parameters” en de voorgenomen strategische mix op basis van het beleggingsplan 2024.

Een overzicht van de gehanteerde veronderstellingen is opgenomen in bijlage B.

Uitwerking herstelplan

In bijlage A is het sjabloon van het herstelplan opgenomen waarin deze in kwartaalstaat K502 aan DNB gerapporteerd dient te worden. In het sjabloon is onder andere te zien dat de dekkingsgraad op basis van de gehanteerde veronderstellingen binnen de maximaal te hanteren looptijd van 10 jaar naar verwachting zal toenemen boven het niveau van de vereiste dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad komt in de loop van 2024 boven het niveau van de vereiste dekkingsgraad waarmee het tekort wordt opgeheven.

In het sjabloon wordt, conform de voorschriften van DNB, tevens inzicht gegeven in de verschillende bronnen die van invloed zijn op de dekkingsgraad.

Premie (M1)

In deze kolom komt de mutatie van de dekkingsgraad tot uitdrukking als gevolg van premie en opbouw. Door de premiebetaling neemt het vermogen van het fonds toe. Door de pensioenopbouw neemt ook de verplichting van het fonds toe waarbij de pensioenopbouw is gebaseerd op de pensioenregeling per 1 januari 2023 en waarbij de pensioenopbouw contant wordt gemaakt op basis van de voorgeschreven rentetermijnstructuur.

Wij merken op dat, in tegenstelling tot de opstelling van de gedempte kostendekkende premie, hierbij geen demping van de rente wordt toegepast en tevens geen opslagen voor solvabiliteit, inflatie of uitvoeringskosten in het jaar worden gehanteerd, conform de voorschriften.

Wij hebben wel rekening gehouden met het feit dat de feitelijke premie nooit groter kan zijn dan 23% van de gemaximeerde loon- en ploegendiensttoeslagsom. Aangezien de premie zoals benodigd op basis van de gedempte kostendekkende premietoets lager is dan de feitelijke premie, en de premiedekkingsgraad hoger is dan 90% wordt de pensioenopbouw niet gekort.

In het herstelplan wordt uitgegaan van de forward curve op basis van de stand per 31 december 2023.

In de kolom onder M1 in bijlage A is te zien dat de premie een negatief effect heeft op de ontwikkeling van de dekkingsgraad, waar dit vorig jaar nog een positief effect was. Dit komt met name doordat dankzij de herijkte rendementscurve bij de vaststelling van de premie per 2024, welke voor de gehele duur van het herstelplan constant wordt verondersteld, geen opbouwkortingen meer nodig zijn, waar dit vorig jaar nog wel het geval was. Hierdoor ligt de premiedekkingsgraad na 2023 naar verwachting onder de dekkingsgraad, met als gevolg dat het M1 effect negatief is.

Uitkeringen (M2)

In deze kolom komt de mutatie van de dekkingsgraad tot uitdrukking als gevolg van pensioenuitkeringen. Dit betreft het saldo van de vrijval uit de verplichting (inclusief de aanwezige solvabiliteit) en de afname van het vermogen.

In de kolom is te zien dat, doordat de dekkingsgraad hoger is dan 100%, het effect van uitkeringen op de dekkingsgraad positief is.

Toeslagverlening (M3)

In deze kolom komt de mutatie van de dekkingsgraad tot uitdrukking als gevolg van (voorwaardelijke) toeslagverlening ten laste van het fonds dan wel een eventuele korting.

Er is hierin rekening gehouden met de indexatie per 1 januari 2024 van 3,5%. Gegeven de uitgangspunten is ook na 2023 ruimte voor (gedeeltelijke) toeslagverlening, omdat de beleidsdekkingsgraad boven de 110% is voor deze jaren. Dit heeft een afname van de dekkingsgraad tot gevolg. Wij zijn hierbij uitgegaan van prijsinflatie voor zowel actieve als inactieve deelnemers.

Verandering rentetermijnstructuur (M4)

In deze kolom komt de mutatie van de dekkingsgraad tot uitdrukking als gevolg van (onverwachte) wijzigingen in de rentetermijnstructuur. Deze kolom betreft per definitie 0%. Het is door DNB namelijk niet toegestaan om een rentevisie die afwijkt van de door de markt ingeprijsde renteontwikkeling in de rentetermijnstructuur toe te passen.

Rendement (M5)

In deze kolom komt de mutatie van de dekkingsgraad tot uitdrukking als gevolg van het effect van het extra rendement dat wordt gegenereerd door de meest recente (strategische) beleggingsportefeuille ten opzichte van het benodigde rendement ten behoeve van de technische voorziening (deze is gelijk aan de éénjaarsrente in de rentetermijnstructuur van het betreffende jaar).

Doordat het verwacht rendement jaarlijks hoger is dan de éénjaarsrente in de rentetermijnstructuur, heeft het rendement jaarlijks een positieve bijdrage aan de ontwikkeling van de dekkingsgraad. Uit het sjabloon blijkt dat dit de grootste bron van herstel is voor het fonds.

Overige oorzaken en kruiseffecten (M6)

In deze kolom komt onder meer afronding en de correctie voor het weglaten van alle kruiseffecten tussen de verschillende oorzaken tot uitdrukking. Deze correctie is het gevolg van de door DNB voorgeschreven systematiek. De realisatie over 2023 bestaat uit enerzijds een kruiseffect, en anderzijds een effect door mutaties. Het kruiseffect wordt veroorzaakt doordat de effecten ten opzichte van de dekkingsgraad primo 2023 worden beschouwd. In bijlage C is volledigheidshalve de uitwerking opgenomen van het voorgeschreven formulair van DNB waarin bovengenoemde bronnen zijn uitgewerkt.

Transitie-FTK

Het fonds heeft nog geen besluit genomen over het al dan niet gebruik maken van het transitie-FTK. Het transitie-FTK schrijft onder andere voor dat kortingen van de opgebouwde pensioenen minder snel benodigd zijn en dat vanaf een dekkingsgraad van 105% kan worden geïndexeerd, zolang de dekkingsgraad ná indexatie maar boven 105% blijft. Fondsen die gebruik maken van het transitie-FTK dienen jaarlijks een overbruggingsplan in (in plaats van een herstelplan), waarbij ze aantonen dat ze op het (fondsspecifieke) transitiemoment een dekkingsgraad hebben die minimaal gelijk is aan de (fondsspecifieke) richtdekkingsgraad. Als dit niet haalbaar blijkt, dan dient het pensioenfonds een korting van de opgebouwde pensioenen door te voeren. Ook dient het pensioenfonds een korting door te voeren indien de dekkingsgraad aan het eind van enig jaar lager is dan 90%, zodanig dat de dekkingsgraad na korting gelijk is aan 90%.

Indien het fonds besluit om geen gebruik te maken van het transitie-FTK, dan blijft het huidige FTK van kracht, inclusief het herstelplan en de vereisten met betrekking tot het MVEV (maatregel MVEV) en VEV. Ditzelfde geldt indien het pensioenfonds wel besluit om gebruik te maken van het transitie-FTK, maar op een later moment blijkt dat toch niet wordt ingevaren. In dat geval wordt vanaf dat moment het huidige FTK weer van kracht. In deze situaties zal het pensioenfonds mogelijk alsnog maatregelen moeten nemen om te voldoen aan het onder het FTK wettelijk gestelde met betrekking tot (herstel van) de financiële positie.

Conclusie

Op basis van de gehanteerde veronderstellingen zal het fonds in de loop van 2028 naar verwachting uit het reservetekort zijn en ligt de beleidsdekkingsgraad aan het einde van het herstelplan naar verwachting boven het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Hierbij is sprake van een (gedeeltelijke) toeslagverlening in alle jaren. Er is geen noodzaak voor het toepassen van een voorwaardelijke korting. Zolang er sprake is van een beleidsdekkingsgraad die lager is dan de vereiste dekkingsgraad dient er jaarlijks een geactualiseerd herstelplan te worden opgesteld.

In de meest recente evaluatie van het herstelplan zoals ingediend in 2023 werd ingeschat dat het fonds gedurende 2027 uit reservetekort zou zijn en dat elk jaar sprake zou kunnen zijn van (gedeeltelijke) toeslagverlening. De inschatting op basis van de financiële situatie per eind 2023 is dat het pensioenfonds één jaar later uit de tekortsituatie is. Dit wordt mede veroorzaakt doordat in het herstelplan van vorig jaar geen rekening is gehouden met de toeslagverlening van 3,5% per 1 januari 2024, maar een toeslagverlening van 0,57%. De conclusie van vorig jaar blijft gehandhaafd dat de herstelkracht van het fonds voldoende is, zodat geen noodzaak is voor kortingsmaatregelen.

Wij vertrouwen erop hiermee van dienst te zijn. Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij graag bereid.

Met vriendelijke groet,
Towers Watson Netherlands B.V.

drs. R.T. Schilder AAG
Head of Pension Fund Consulting Netherlands

Bijlagen:

- A. Dekkingsgraadsjabloon
- B. Gehanteerde veronderstellingen bij herstelplan
- C. Uitwerking voorgeschreven formularium DNB

Bijlage A – Dekkingsgraadsjabloon

Jaar	Feitelijke DG primo	Δ dekkingsgraad (oorzaken voor mutaties van de feitelijke dekkingsgraad)						Feitelijke DG ultimo	BeleidsDG ultimo	Vereist vermogen (strategisch)	Parameters					Opbouw- percentage	Premie- dekkingsgraad
		Premie M1	Uitkering M2	Indexatie/korting M3	RTS M4	Over- rendement M5	Overig M6				Premie	Indexatie actieven	Indexatie inactieven	Korting	Meetkundig beleggings- rendement		
		Δ%-punt	Δ%-punt	Δ%-punt	Δ%-punt	Δ%-punt	Δ%-punt				%	%	%	%	%		
2023	111.2	0.6	0.3	-3.8	-3.9	7.2	-0.1	111.5	115.2	117.8	23.0	3.50	3.50	0.00	9.9	1.535%	106.1%
2024	111.5	-0.1	0.3	-0.4	0.0	1.4	-0.1	112.6	111.9	117.8	23.0	0.40	0.40	0.00	4.7	1.875%	105.1%
2025	112.6	-0.1	0.3	-0.2	0.0	2.1	-0.1	114.6	113.6	117.8	23.0	0.15	0.15	0.00	4.0	1.875%	103.8%
2026	114.6	-0.2	0.4	-0.3	0.0	2.1	-0.1	116.5	115.5	117.8	23.0	0.28	0.28	0.00	3.9	1.875%	103.3%
2027	116.5	-0.3	0.4	-0.5	0.0	2.1	0.0	118.2	117.2	117.8	23.0	0.43	0.43	0.00	4.0	1.875%	103.2%
2028	118.2	-0.3	0.5	-0.7	0.0	2.1	-0.1	119.7	118.7	117.8	23.0	0.56	0.56	0.00	4.1	1.875%	103.1%
2029	119.7	-0.4	0.6	-0.8	0.0	2.0	0.0	121.1	120.1	117.8	23.0	0.68	0.68	0.00	4.2	1.875%	103.3%
2030	121.1	-0.4	0.7	-0.9	0.0	2.0	-0.1	122.4	121.4	117.8	23.0	0.78	0.78	0.00	4.2	1.875%	103.3%
2031	122.4	-0.4	0.7	-1.1	0.0	2.0	-0.1	123.5	122.5	117.8	23.0	0.88	0.88	0.00	4.2	1.875%	103.0%
2032	123.5	-0.5	0.8	-1.2	0.0	1.9	0.0	124.5	123.5	117.8	23.0	0.97	0.97	0.00	4.3	1.875%	102.2%
2033	124.5	-0.5	0.9	-1.3	0.0	2.0	-0.1	125.5	124.4	117.8	23.0	1.05	1.05	0.00	4.3	1.875%	98.2%

Bijlage B – Veronderstellingen bij herstelplan

Veronderstellingen																							
Verdiscontering	Op basis van DNB rentetermijnstructuur per 31 december 2023																						
Overlevingsgrondslagen	Prognosetafel AG2022 met fondsspecifieke ervaringssterfte volgens het WTW2022 model (overige actuariële veronderstellingen conform de fondsgrondslagen)																						
Kostenopslag	2,9% van de netto TV																						
Indexatie van uitvoeringskosten	2,0% per jaar																						
Deelnemersbestand	Liggende voorziening: o.b.v. stand jaarwerk per eind 2023 Nieuwe opbouw: conform ingediende staat K400 2024																						
Pensioenregeling	Zoals geldend op 1 januari 2024																						
Veronderstelde looninflatie	2,4% per jaar																						
Veronderstelde prijsinflatie	2,0% per jaar																						
Rendementen	Op basis van de gestelde maxima o.b.v. commissie parameters:																						
	<table> <tr> <th>Jaar</th><th>Verwacht rendement</th></tr> <tr><td>2024</td><td>4,7%</td></tr> <tr><td>2025</td><td>4,0%</td></tr> <tr><td>2026</td><td>3,9%</td></tr> <tr><td>2027</td><td>4,0%</td></tr> <tr><td>2028</td><td>4,1%</td></tr> <tr><td>2029</td><td>4,2%</td></tr> <tr><td>2030</td><td>4,2%</td></tr> <tr><td>2031</td><td>4,2%</td></tr> <tr><td>2032</td><td>4,3%</td></tr> <tr><td>2033</td><td>4,3%</td></tr> </table>	Jaar	Verwacht rendement	2024	4,7%	2025	4,0%	2026	3,9%	2027	4,0%	2028	4,1%	2029	4,2%	2030	4,2%	2031	4,2%	2032	4,3%	2033	4,3%
Jaar	Verwacht rendement																						
2024	4,7%																						
2025	4,0%																						
2026	3,9%																						
2027	4,0%																						
2028	4,1%																						
2029	4,2%																						
2030	4,2%																						
2031	4,2%																						
2032	4,3%																						
2033	4,3%																						
Geschatte uitvoeringskosten 2024	Circa € 897.600 (indexatie van 2,0 % t.o.v. vorig jaar)																						
Beleidsdekkingsgraad	Op basis van het gemiddelde van de laatste 12 maanddekkingsgraden																						
Vereiste dekkingsgraad	117,8%																						
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%																						
Grenzen toeslagverlening ¹ :	<table> <tr> <td>Ondergrens</td><td>110,0%</td></tr> <tr> <td>Ondergrens volledige toeslag</td><td>135,9%</td></tr> </table>	Ondergrens	110,0%	Ondergrens volledige toeslag	135,9%																		
Ondergrens	110,0%																						
Ondergrens volledige toeslag	135,9%																						
Toeslagmaatstaf	Prijsinflatie (2,0%)																						

¹ De ondergrens voor volledige toeslagverlening is afhankelijk van de rente en de vorm van de uit de verplichting volgende verwachte uitkeringen. Uit praktische en prudentie-overwegingen is de grens gedurende de looptijd van het herstelplan constant verondersteld. Het mogelijke effect achten wij overigens verwaarloosbaar. Merk verder op dat geen rekening is gehouden met eventuele inhaaltoeslagen.

Bijlage C – Uitwerking voorgeschreven formularium DNB

(bron: www.dnb.nl)

Te hanteren formularium

De mutatie in de dekkingsgraad kan als volgt in formulevorm worden weergegeven:

met:

$$\Delta DG = \left(\frac{\Delta V}{\Delta TV} - DG_{\text{voor}} \right) * \left(\frac{\Delta TV}{TV + \Delta TV} \right)$$

ΔDG = toename van de dekkingsgraad in procentpunten als gevolg van een mutatie

TV = technische voorziening vóór mutatie

ΔV = mutatie van de waarde van de activa (vermogen) als gevolg van een bepaalde oorzaak

ΔTV = mutatie van de technische voorziening als gevolg van een bepaalde oorzaak

DG_{voor} = dekkingsgraad vóór mutatie

Onderstaande tabel geeft voor elk van de in de sjabloon onderscheiden mutatiefactor een specifieke uitwerking van deze formule.

	ΔV	ΔTV	$\Delta V / \Delta TV$	$\frac{\Delta TV}{(TV_{\text{primo}} + \Delta TV)}$	ΔDG
M1	Feitelijke premie (Pr_{feit})	Actuariële bruto premie (Pr_{act})	$PremieDG = Pr_{\text{feit}} / Pr_{\text{act}}$	$Pr_{\text{act}} / (TV_{\text{primo}} + Pr_{\text{act}})$	$(PremieDG - DG_{\text{primo}}) * Pr_{\text{act}} / (TV_{\text{primo}} + Pr_{\text{act}})$
M2	Uitkeringen (-U)	Uitkeringen (-U)	100%	$-U / (TV_{\text{primo}} - U)$	$(DG_{\text{primo}} - 100\%) * U / (TV_{\text{primo}} - U)$
M3	0	$\Delta TV_{\text{ind}} = TV_{\text{act}} * \text{ind}\%_{\text{act}} + TV_{\text{niet-act}} * \text{ind}\%_{\text{niet-act}}$	0%	$\frac{\Delta TV_{\text{ind}}}{(TV_{\text{primo}} + \Delta TV_{\text{ind}})}$	$- DG_{\text{primo}} * \Delta TV_{\text{ind}} / (TV_{\text{primo}} + \Delta TV_{\text{ind}})$
M4	0	ΔTV_{RTS}	0%	$\frac{\Delta TV_{\text{RTS}}}{(TV_{\text{primo}} + \Delta TV_{\text{RTS}})}$	$- DG_{\text{primo}} * \Delta TV_{\text{RTS}} / (TV_{\text{primo}} + \Delta TV_{\text{RTS}})$
M5	$p * V_{\text{primo}}$	$b * TV_{\text{primo}}$	$p / b * DG_{\text{primo}}$	$b / (1+b)$	$DG_{\text{primo}} * (p-b) / (1+b)$
M6	onbepaald	onbepaald	onbepaald	onbepaald	$\Delta DG(\text{overige oorzaken}) + \Delta DG(\text{kruis effecten})$

Toelichting symbolen:

DG_{primo} = dekkingsgraad per primo boekjaar

V_{primo} = vermogen per primo boekjaar

TV_{primo} = technische voorziening per primo boekjaar

ΔTV_{RTS} = ΔTV als gevolg van de wijziging van de rentetermijnstructuur

ΔTV_{ind} = ΔTV als gevolg van indexatie.

TV_{act} = deel van de voorziening primo voor de actieve deelnemers

$TV_{\text{niet-act}}$ = deel van de voorziening primo voor de niet actieve deelnemers

p = het totale meetkundige rendement (%) van de gehele beleggingsportefeuille;

b = het benodigde rendement voor de technische voorziening (%).